

יב א ב מיי פיו מהל' גירושין הל' יב סגג עשין כ טושיע אה"ע ק" קמ טעף ט: יג ג מיי שם הל' יא: יד ד ה מיי פ"ט מהל' שכינות הל' ד סגג עשין פט טושיע ח"מ ק" טג טעף ט: טו ר ז מיי שם טושיע שם טעף ט: טז ה ט מיי שם ועשין טענות ונמנר משה טושיע שם טעף ט: יז י מיי שם טושיע שם טעף ט: יח כ ל מ ג מיי שם טושיע שם טעף ט:

אין להם זה על זה אלא תרעומת. קשה לר"י דהא ק"ל כר"מ דדאין דינא דגרמי בהגזל קמא (ב"ק דף ק) א"כ אמאי לא יתן להם כפועל בטל כיון שעל ידו נתבטלו אותו היום וי"ל דמייירי כשחזרו בו עוד ימלאו להשתכר ומכל מקום יש עליו תרעומת שעתה לא ימלאו אלא ע"י טורח ובי מפליג בסמוך צ"ן לא הלכו החמרים להלכו ומלאו שדה לחה הוה מצי לפלוגי אף בלא הלכו כלל צ"ן יכולין עוד להשתכר צ"ן חוזר בו אחר שלא מלאו עוד להשתכר אלא אורחא דמילתא נקט דבהלכו לא שכח שימלאו עוד להשתכר ואם לא הלכו מסתמא כשבא לחזור חוזר מיד צעוד שימלא להשתכר: דאגר

הכי השתא בשלמא אי איתמר איכא התקבל לי גיטי ואשתך אמרה הבא לי גיטי והוא אומר הילך כמו שאמרה ואמר ר"ג אמר רבה בר אבוה אמר רב משיגינע גמ לידו מגורשת אלמא דאדיבורא דידה קא סמיך אי גמי במשהגיע גמ לידה מגורשת אלמא דאדיבורא דידה קא סמיך התם במשום דעקר שליח לשליחותי לגמרי דא"ל שליח לקבלה הוינא להולכה לא הוינא איבעית אימא האי תנא חזרו גמי הטעו קרי ליה דתניא השובר את האומנין והטעו את בעל הבית או בעל הבית הטעו אותן אין להם זה על זה אלא תרעומת במה דברים אמורים שלא הלכו אבל הלכו חמרים ולא מצאו תבואה פועלין ומצאו שדה כשהיא לחה נותן להן שכרן משלם אבל אינו דומה הבא טעון לבא ריקן עושה מלאכה ליושב ובטל יבד"א שלא התחילו במלאכה אבל התחילו במלאכה שמין להן מה שעשו כיצד קבלו קמה לקצור בשני סלעים קצרו חציה והניחו חציה בגד לארוג בשני סלעים ארגו חציו והניחו חציו שמין להן את מה שעשו היה יפה ששה דיגרים נותן להן סלע או יגמרו מלאכתן ויטלו שני סלעים ואם סלע נותן להם סלע ר' דוסא אומר שמין להן מה שעתידי להעשות היה יפה ששה דיגרים נותן להם שקל או יגמרו מלאכתן ויטלו שני סלעים ואם סלע נותן להם סלע יבמה דברים אמורים בדבר שאין אבוד אבל בדבר האבוד שוכר עליהן או מוטען כיצד מוטען אומר להן סלע קצצתי לכם באו וטלו שתים ועד כמה שוכר עליהן עד ארבעים וחמשים זוז במה דברים אמורים בזמן שאין שם פועלים לשכור אבל יש שם פועלים לשכור ואמר צא ושכור מאלו אין לו עליהן אלא תרעומת תני תנא קמיה דרב נותן להם שכרן משלם אמר ליה חביבי אמר אילו אנא הוואי לא הוה יהיבנא להן אלא כפועל בטל ואת אמרת נותן להם שכרן משלם והא עלה קתני אינו דומה הבא טעון להבא ריקן עושה מלאכה ליושב ובטל לא סיימוה קמיה איכא דאמרי סיימוה קמיה והכי קאמר חביבי אמר אי הוואי אנא לא הוה יהיבנא ליה כלל ואת אמרת כפועל בטל אלא קשיא הך לא קשיא מהא דסיירא לארעיה מדאורתא הא דלא סיירא לארעיה מאורתא כי הא דאמר רבא יהאי מאן דאגר אגרי לרפקא ואתא מטרא ומלייה מיה אי סיירא לארעיה מאורתא פסידא

הכי השתא בשלמא אי איתמר איכא התקבל לי גיטי ואשתך אמרה הבא לי גיטי והוא אומר הילך כמו שאמרה ואמר ר"ג אמר רבה בר אבוה אמר רב משיגינע גמ לידו מגורשת אלמא דאדיבורא דידה קא סמיך התם במשום דעקר שליח לשליחותי לגמרי דא"ל שליח לקבלה הוינא להולכה לא הוינא איבעית אימא האי תנא חזרו גמי הטעו קרי ליה דתניא השובר את האומנין והטעו את בעל הבית או בעל הבית הטעו אותן אין להם זה על זה אלא תרעומת במה דברים אמורים שלא הלכו אבל הלכו חמרים ולא מצאו תבואה פועלין ומצאו שדה כשהיא לחה נותן להן שכרן משלם אבל אינו דומה הבא טעון לבא ריקן עושה מלאכה ליושב ובטל יבד"א שלא התחילו במלאכה אבל התחילו במלאכה שמין להן מה שעשו כיצד קבלו קמה לקצור בשני סלעים קצרו חציה והניחו חציה בגד לארוג בשני סלעים ארגו חציו והניחו חציו שמין להן את מה שעשו היה יפה ששה דיגרים נותן להן סלע או יגמרו מלאכתן ויטלו שני סלעים ואם סלע נותן להם סלע ר' דוסא אומר שמין להן מה שעתידי להעשות היה יפה ששה דיגרים נותן להם שקל או יגמרו מלאכתן ויטלו שני סלעים ואם סלע נותן להם סלע יבמה דברים אמורים בדבר שאין אבוד אבל בדבר האבוד שוכר עליהן או מוטען כיצד מוטען אומר להן סלע קצצתי לכם באו וטלו שתים ועד כמה שוכר עליהן עד ארבעים וחמשים זוז במה דברים אמורים בזמן שאין שם פועלים לשכור אבל יש שם פועלים לשכור ואמר צא ושכור מאלו אין לו עליהן אלא תרעומת תני תנא קמיה דרב נותן להם שכרן משלם אמר ליה חביבי אמר אילו אנא הוואי לא הוה יהיבנא להן אלא כפועל בטל ואת אמרת נותן להם שכרן משלם והא עלה קתני אינו דומה הבא טעון להבא ריקן עושה מלאכה ליושב ובטל לא סיימוה קמיה איכא דאמרי סיימוה קמיה והכי קאמר חביבי אמר אי הוואי אנא לא הוה יהיבנא ליה כלל ואת אמרת כפועל בטל אלא קשיא הך לא קשיא מהא דסיירא לארעיה מדאורתא הא דלא סיירא לארעיה מאורתא כי הא דאמר רבא יהאי מאן דאגר אגרי לרפקא ואתא מטרא ומלייה מיה אי סיירא לארעיה מאורתא פסידא

הכי השתא בשלמא אי איתמר איכא התקבל לי גיטי ואשתך אמרה הבא לי גיטי והוא אומר הילך כמו שאמרה ואמר ר"ג אמר רבה בר אבוה אמר רב משיגינע גמ לידו מגורשת אלמא דאדיבורא דידה קא סמיך התם במשום דעקר שליח לשליחותי לגמרי דא"ל שליח לקבלה הוינא להולכה לא הוינא איבעית אימא האי תנא חזרו גמי הטעו קרי ליה דתניא השובר את האומנין והטעו את בעל הבית או בעל הבית הטעו אותן אין להם זה על זה אלא תרעומת במה דברים אמורים שלא הלכו אבל הלכו חמרים ולא מצאו תבואה פועלין ומצאו שדה כשהיא לחה נותן להן שכרן משלם אבל אינו דומה הבא טעון לבא ריקן עושה מלאכה ליושב ובטל יבד"א שלא התחילו במלאכה אבל התחילו במלאכה שמין להן מה שעשו כיצד קבלו קמה לקצור בשני סלעים קצרו חציה והניחו חציה בגד לארוג בשני סלעים ארגו חציו והניחו חציו שמין להן את מה שעשו היה יפה ששה דיגרים נותן להן סלע או יגמרו מלאכתן ויטלו שני סלעים ואם סלע נותן להם סלע ר' דוסא אומר שמין להן מה שעתידי להעשות היה יפה ששה דיגרים נותן להם שקל או יגמרו מלאכתן ויטלו שני סלעים ואם סלע נותן להם סלע יבמה דברים אמורים בדבר שאין אבוד אבל בדבר האבוד שוכר עליהן או מוטען כיצד מוטען אומר להן סלע קצצתי לכם באו וטלו שתים ועד כמה שוכר עליהן עד ארבעים וחמשים זוז במה דברים אמורים בזמן שאין שם פועלים לשכור אבל יש שם פועלים לשכור ואמר צא ושכור מאלו אין לו עליהן אלא תרעומת תני תנא קמיה דרב נותן להם שכרן משלם אמר ליה חביבי אמר אילו אנא הוואי לא הוה יהיבנא להן אלא כפועל בטל ואת אמרת נותן להם שכרן משלם והא עלה קתני אינו דומה הבא טעון להבא ריקן עושה מלאכה ליושב ובטל לא סיימוה קמיה איכא דאמרי סיימוה קמיה והכי קאמר חביבי אמר אי הוואי אנא לא הוה יהיבנא ליה כלל ואת אמרת כפועל בטל אלא קשיא הך לא קשיא מהא דסיירא לארעיה מדאורתא הא דלא סיירא לארעיה מאורתא כי הא דאמר רבא יהאי מאן דאגר אגרי לרפקא ואתא מטרא ומלייה מיה אי סיירא לארעיה מאורתא פסידא

הדרי צה לא ושכר אחרים ומיהו תרעומת איכא שיהו לריכס לחור זה אחר פועלים זה אחר שוכרים וצדיעת ממון ליכא דהא דברים בעלמא מינה: בד"א. דאין להם עליו ממון אם חוזר הוא: בשלם הלכו. למקום המלאכה ובצקר אמר להן חוזרי נני: אבל אם הלכו. אלל המלאכה כגון אם חמרים הן ששכרן להביא לו תבואה ממקום אחר והלכו ולא מלאו או אם פועלים הם ששכרם לעדור שדה והלכו ומלאו שדה שהיא לחה צמיס ואינה ראויה לעידור: נוסף להם שדך. של כל היום משלם כפי הראוי להם וכדמפרש ואולי: אבל אינו דומה הבא טעון להבא ריקס. ואומדים את החמרים כמה אדם רואה לפחות משכרו של אותה הדרך לבא ריקס מלגה טעון: עושה מלאכה ליושב ובעל. ואומדוין את הפועלים כמה אדם רואה ליטול שכרו פחות ולישב בטל מלעדור כל היום וליטול כך וכך: בד"א שלא הפחילו במלאכה. ארישא קאי. ועד השתא פריש מיילי דשכירות והשתא פריש מיילי דקבלנות: בד"א. דהיכא דחזרו בהן או הוא חוזר אין להם אלא תרעומת בזמן שלא התחילו במלאכה: אבל הפחילו במלאכה. יש דין אחר צינייהם מהו הדין שמין להן מה שעשו לפי התנאי ויקבלו כפי חשבון שעשו: ארגו חליה. ומגיע לשכרן סלע לפי תנאם: היה יפה ו' דיגרים. שאם היה צל לשכור שכר לחציה אינו מואל בפחות מששה דיגרים ונמלא נפקד בעל הבית צמה שעתידי להעשות אפ"ה אין הולבין אחר העתיד להעשות אלא שמין להן את מה שעשו לפי חשבון תנאו ונותן להם סלע דלית ליה להאי תנא הא דתנן במתניתין כל החוזר בו ידו על התחמונה: ואם סלע. ואם אין יפה אלא סלע דנמלאין פועלין לעשות חציה השני בקלע: נוסף להן. צמה שעשו סלע ולקמן (דף ע"ו.) פריך פשיטא: שמין להן העמיד להעשות. רבי דוסא סבירא ליה כתנא דידן דאמר החוזר בו ידו על התחמונה ויעכב שכר מה שעשו כדי לשכור פועלים ולגמור כפי תנאי הראשון: היה יפה. העמיד להעשות ו' דיגרים: נוסף להן שקל. כדי שתהא נגמרת בשני סלעים: ואם סלע נוסף להם סלע. לקמן פ' פריך פשיטא: בד"א. דאין החוזר נפקד אלא לפי חשבון לר' דוסא ולרבנן מקבלין צמה שעשו: בדבר שאינו אבוד. ואע"ג דאין פועלים מציין עכשיו כדמוקי ליה בסיפא שאינו מואל לשכור יממין עד שימלא הואיל ודבר שאינו אבוד הוא: אבל בדבר שהוא אבוד. אם ימתין ואינו מואל לשכור בכדי שכר פועלים אפי' לפי היוקר שנתייקרו: שוכר. פועלים אחרים עליהן ציותר מכדי שכרן: או מוטען. לאלו: צמה דברים אמורים. דשוכר עליהן פועלים מואל לשכור: תני סנא. בההיא דלעיל הלכו חמרים ולא מלאו כו': חביבי אמר. דודי ר' חייא: אי אנא הוואי. אי אני השוכר לא הוה יהיבנא כו': והא עלה קתני. נמי דכפועל בטל הוא דשקלו: לא סיימוה קמיה. לא סיימו סוף הצרייתא לפניו: לא הוה יהיבנא כלל. דמזלייהו גרס ואינהו נמי הוה להו לאסוקי אדעמתייהו ו' שלא ימלאו שדה לחה: הא דסיירא לארעא מאורתא. ו' והולבין הפועלים שם וראוה ולא הבינו שהיא לחה או ו' שירדו גשמים צלילה לית להו כלל דהא חוזר אינהו גופייהו ועל מנת כן נשתכרו לו והרי לא יכולין ולא היה להן לילך בצקר: לא סיירא מאורתא. עליו היה לתת לב לדבר ולהודיעם אם תמלאו שדה לחה לא אתן לכם כלום ויהיב להו כפועל בטל: פסידא

א [א] [ב] גבי ואם סלע. י"ב שקל כג"ל: [ג] שם לריפא מדפס בגליון פ"י לתרוש כו'. י"ב אבל הרמז"ס מפרש להשקות השדה: [ד] רש"י ד"ה הא דסיירא. והולבין כו'. י"ב והמז"ס מפרש שהבע"ה ביקר בעלמו מבעב שאו לא פשע ומה בידו לעשות:

הגהות הגר"א

בשלמא אי איתמר איכא התקבל לי גיטי. אמרה ליה ה"ה והוא אמר לבעל אשתך אמרה הבא לי גיטי ובעל אמר ליה ה"ה כמה שאמרה, איכא למיפשט צט"ן מרבי נחמן, דא אמר רב נחמן עלה משיגינע גמ לידו מגורשת, איכא למיפשט דאדיבורא דידה קא סמיך ולא הימנה אלא תלה בדמיה ומסריה להינה צמורת קבלה (גיט"ו 20.) אי גמי. הוה אמר רב נחמן עלה משהגיע גמ לידה מגורשת. פשטינן מינה דאדיבורא דידה קא סמיך ומתני, דהכי אמרה ומסריה לידה צמורת הולכה (שם.) אלא התם. השתא דאמר רב נחמן אינה מגורשת, ליכא למיפשט דטעמא משום דסמיך דאדיבורא דשליח הוא, דאי נמי דאדיבורא דידה קא סמיך ושויה שליח להולכה אשמעינן רב נחמן דשליח גופיה לאו צמורת הכי קבלה ולא מתא ליה צמורתא דהולכה ועקריה לשליחותיה ואמר שליח לקבלה אפשי להיות, שליח להולכה אי אפשי להיות, הלכך אי נמי אמרנן ואמתייהו הנה לאו עניא הוא, דמשיקרא לא קבל עליו להיות שליח לבעל להולבין (שם.)

מוסף רש"י

בשלמא אי איתמר איכא התקבל לי גיטי. אמרה ליה ה"ה והוא אמר לבעל אשתך אמרה הבא לי גיטי ובעל אמר ליה ה"ה כמה שאמרה, איכא למיפשט צט"ן מרבי נחמן, דא אמר רב נחמן עלה משיגינע גמ לידו מגורשת, איכא למיפשט דאדיבורא דידה קא סמיך ולא הימנה אלא תלה בדמיה ומסריה להינה צמורת קבלה (גיט"ו 20.) אי גמי. הוה אמר רב נחמן עלה משהגיע גמ לידה מגורשת. פשטינן מינה דאדיבורא דידה קא סמיך ומתני, דהכי אמרה ומסריה לידה צמורת הולכה (שם.) אלא התם. השתא דאמר רב נחמן אינה מגורשת, ליכא למיפשט דטעמא משום דסמיך דאדיבורא דשליח הוא, דאי נמי דאדיבורא דידה קא סמיך ושויה שליח להולכה אשמעינן רב נחמן דשליח גופיה לאו צמורת הכי קבלה ולא מתא ליה צמורתא דהולכה ועקריה לשליחותיה ואמר שליח לקבלה אפשי להיות, שליח להולכה אי אפשי להיות, הלכך אי נמי אמרנן ואמתייהו הנה לאו עניא הוא, דמשיקרא לא קבל עליו להיות שליח לבעל להולבין (שם.)